

Huvudman

Stiftelsen Judiska Samskolan i Göteborg
ordförande@montessoriskolan.se

Beslut

Datum 2026-05-13

Dnr 2026:2379

Sida 1 (15)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Montessoriskolan Alexandra i Göteborgs kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stiftelsen Judiska Samskolan i Göteborg att senast den **4 september 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande konfessionella inslag, skolans val samt språkval. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Stiftelsen Judiska Samskolan i Göteborg inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Stiftelsen Judiska Samskolan i Göteborg ska vidta följande åtgärder

Konfessionella inslag i utbildningen

1. Se till att de elever som inte vill delta i ett konfessionellt inslag ges möjlighet att helt utebli från det konfessionella inslaget. I frågan om en elev vill delta i ett konfessionellt inslag eller inte, ska elevens egen uppfattning tillmätas betydelse i förhållande till elevens ålder och mognad (1 kap. 7 b och 10 § skollagen).
2. Se till att försäkra sig om att elever, utifrån elevernas ålder och mognad, är införstådda med att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt. Detta innebär också att elever som inte får skriftlig information om konfessionella inslag enligt punkten 3 nedan, ska få muntlig information om att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt. Inkom med en redogörelse för på vilket sätt huvudmannen har försäkrat sig om detta samt uppgift om vilken skriftlig och muntlig information som har lämnats och till vilka grupper samt när och hur detta har skett (1 kap. 7 b skollagen).
3. Se till att skriftligen informera vårdnadshavare samt eleverna i mellanstadiet om konfessionella inslag i utbildningen. Informationen ska innehålla uppgifter om vilka konfessionella inslag som kan förekomma och när de kan förekomma samt en

påminnelse om att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt. Inkom med den skriftliga information som har lämnats samt med uppgift om när, till vilka grupper samt på vilket sätt informationen har lämnats (1 kap. 7 c och d §§ skollagen).

4. Fram till dess att huvudmannen har lämnat skriftlig information till vårdnadshavare samt eleverna i mellanstadiet om vid vilka tillfällen konfessionella inslag kan förekomma, enligt punkten 3 ovan, ska huvudmannen upphöra med konfessionella inslag i utbildningen (1 kap. 7 c § skollagen).

Undervisning

1. Upphör med undervisning inom ramen för skolans val i förskoleklass (9 kap. 2 § skollagen samt 8 kap. 1 § skolförordningen (2011:185)).
2. Se till att undervisningen i skolans val utgår från kursplanen i ett eller flera av de ämnen som enligt skollagen ska finnas i grundskolan eller, om skolans val ska omfatta lokalt tillval, från en plan för undervisningen Skolverket har godkänt (10 kap. 4 § skollagen samt 9 kap. 9–11 §§ skolförordningen).
3. Se till att eleverna som språkval erbjuds minst två av språken franska, spanska och tyska. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa att eleverna erbjuds språkval i enlighet med skolförordningen (10 kap. 4 § skollagen samt 9 kap. 5 § skolförordningen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2026:2379) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2026 inlett en tillsyn av Montessoriskolan Alexandra i Göteborgs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Montessoriskolan Alexandra följer gällande bestämmelser om konfessionella inslag i utbildningen, skolans val och språkval.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 12 och 13

mars 2026. En representant för huvudmannen har också intervjuats den 18 mars 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolans timplan, dokument gällande planering och utförande av undervisningen samt dokumentation hänförlig till konfessionella inslag. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Konfessionella inslag i utbildningen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Konfessionella inslag och skriftlig information om sådana

Skolinspektionen har inför tillsynen tagit del av ett dokument som benämns "Information om konfessionella inslag i utbildningen" (nedan "informationsbladet"). I informationsbladet anges att information om konfessionella inslag i utbildningen lämnas till vårdnadshavare och elever eftersom Alexandraskolan har en judisk konfessionell profil samt att skolan har frivilliga konfessionella inslag i form av t.ex välsignelse, sånger eller texter under shabbatsamling, havdaldasamling, välsignelse i samband med måltid (t.ex. benchen efter lunch) samt sånger eller texter kopplade till högtider. Informationsbladet innehåller även en beskrivning av om och när dessa konfessionella inslag kan förekomma i utbildningen. Enligt informationsbladet ska vårdnadshavare och elever i årskurs 4–6 skriva under och godkänna alternativt ej godkänna att eleven ska delta i de aktiviteter som omnämns i informationsbladet.

Vidare har Skolinspektionen tagit del av skolans årsplanering gällande skolans judiska- och montessoriprofil vari framgår vilka judiska högtider/teman som är planerade under året samt vilka konfessionella inslag som ingår. Som exempel kan nämnas att skolan i december, under chanukia, tänder chanukia med tillhörande bön för de som önskar och att man i april, under pesach, frivilligt får delta i sedermåltid där rituella inslag förekommer.

Rektorn, representanten från huvudmannen samt lärarna bekräftar samstämigt i intervjuer att det är de konfessionella inslag som finns angivna i informationsbladet som kan förekomma på skolan. Lärare uppger bl.a. i intervju att skolan har shabbat- och havdalsamlingar och att de i samband med dessa inslag sjunger. De har även sedermåltider ett par gånger per år, bland annat vid pesach, och på fredagar förekommer det att de benchar efter lunch. Samtliga intervjuade elever uppger att skolan regelbundet genomför shabbatsamlingar, havdalsamlingar och benchen. Eleverna beskriver att inslagen sker i matsalen och att inslagen återkommer varje vecka.

Eleverna på mellanstadiet uppger samstämigt i intervju att de inte har fått del av någon skriftlig information om de konfessionella inslag som förekommer på skolan och när Skolinspektionen visar eleverna skolans informationsblad känner eleverna inte igen detta. Rektorn uppger i intervju att informationsbladet, som Skolinspektionen fått ta del av, inte hittills har skickats ut till vårdnadshavare men att detta kommer att ske inför höstterminen 2026. Rektorn tillägger att den skriftliga informationen då ska skickas till vårdnadshavare för påskrift. Rektorn berättar vidare att hen, efter Skolinspektionens senaste besök, fick en rekommendation att ordna fram ett skriftligt dokument gällande de konfessionella inslagen på skolan. Rektorn uppger även att eleverna i mellanstadiet inte har fått någon skriftlig information om skolans konfessionella inslag.

I intervju med representanten från huvudmannen framgår att hen tror att skolan har skickat ut skriftlig information gällande de konfessionella inslagen till elevers vårdnadshavare men att huvudmannen inte har säkerställt att så har skett. Vad gäller informationsbladet, vari skolans konfessionella inslag framgår, uppger huvudmannen att det ska skickas till vårdnadshavare för påskrift först under höstterminen 2026. Hittills har vårdnadshavares godkännande av deltagande i konfessionella inslag endast lämnats muntligen eller via mejl uppger representanten. Representanten bekräftar vidare rektorns uppgift om att skolan inte har lämnat någon skriftlig information gällande de konfessionella inslagen till eleverna i mellanstadiet och uppger att eleverna är för små för detta.

Frivillighet

I intervju uppger såväl rektorn, lärarna samt representanten från huvudmannen att det är frivilligt att delta i de konfessionella inslagen i skolan så till vida att eleverna måste vara med under inslagen men att de inte behöver vara aktiva.

Rektorn uppger i intervju att alla konfessionella inslag äger rum i matsalen med något enstaka undantag. Alla elever sitter med och det är praktiskt i

och med att det är i samband med måltiden, menar rektorn. Eleverna behöver inte vara delaktiga men de ska vara med berättar rektorn. På fråga om rektorn har pratat med eleverna om att det är frivilligt att vara med i samband med de konfessionella inslagen svarar rektorn att hen inte har pratat med eleverna i klasserna om att det är frivilligt att vara med. Rektorn berättar att hen endast har sagt till eleverna att de behöver vara med i matsalen men att eleverna inte aktivt behöver delta i det konfessionella och att det är här frivilligheten ligger. Rektor uppger också att om någon elev skulle säga att de inte vill vara med så kan de till exempel få gå till klassrummet och läsa en bok men att skolan aldrig har hamnat i situationen att någon elev vill gå ifrån i samband med de konfessionella inslagen. Om eleverna inte vill vara med så får de säga till men det måste komma från eleverna säger rektorn och berättar också att denne informerar vårdnadshavare om att det är frivilligt i samband med att eleverna söker till skolan. På fråga om skolan på något sätt har säkerställt att vårdnadshavare och elever vet att det är frivilligt att delta i de konfessionella inslag som förekommer uppger rektorn att de inte har frågat eller säkerställt att eleverna och vårdnadshavarna vet att det är frivilligt att delta. Skolan har endast genomfört enkäter och frågat om det finns något i undervisningen som stör men de har inte frågat direkt om de konfessionella inslagen. Rektorn uppger vidare att om eleverna inte vill delta i ett konfessionellt inslag så får de sitta kvar och vara tysta tills det är klart.

Representanten från huvudmannen uppger i intervju att det är frivilligt för eleverna att delta i de konfessionella inslagen som genomförs i verksamheten. Representanten berättar att de har informerat vårdnadshavare om vilken profil skolan har och att det i första hand är vårdnadshavarnas val om elever ska delta i de konfessionella inslagen. Sedan är det elevernas val att bestämma huruvida de vill delta. Eleverna behöver inte delta aktivt i de konfessionella inslagen, men de måste vara med i matsalen i samband med inslagen. Representanten uppger vidare att lärarna vet att det är upp till dem att ordna en annan aktivitet för eleverna för det fall eleverna inte vill vara i matsalen i samband med konfessionella inslag. Skolans personal har inte stött på detta som ett problem utan samtliga elever har velat vara med i samband med inslagen berättar representanten. På fråga hur huvudmannen säkerställer att det är frivilligt för eleverna att delta i de konfessionella inslagen berättar representanten att styrelsen träffas vid sex till sju tillfällen per år och vid dessa tillfällen är rektorn med och då kan de också prata om det konfessionella. Representanten berättar vidare att hen besöker skolan flera gånger i månaden men att hen inte är med i matsalen. Representanten uppger också att huvudmannen inte kontrollerar de konfessionella inslagen på skolan men om det uppstår problem så får huvudmannen reda på det. Representanten uppger vidare i intervju att eleverna inte har fått någon skriftlig information utan endast muntlig samt att det är rektorn alternativt

lärarna som ska ha pratat med eleverna om de konfessionella inslagen. Huvudmannen har gett rektorn i uppdrag att prata med eleverna om frivilligheten berättar representanten och säger vidare att rektorn har uppgett för styrelsen att hen har fullföljt sitt uppdrag. På fråga om huvudmannen har säkerställt att rektorn har fullföljt sitt uppdrag uppger representanten att så inte har skett samt att huvudmannen endast har fått återrapportering från rektorn om att hen har fullföljt sitt uppdrag.

Lärare uppger i intervju att eleverna inte behöver delta aktivt i samband med skolans konfessionella inslag men de måste vara med i matsalen när dessa pågår och de får inte störa. På fråga om vad de gör om en elev inte vill vara med i samband med till exempel en sedermåltid svarar lärarna att då kanske eleven kan vara vid sidan om men lärarna berättar också att de aldrig har varit med om att en elev har uttryckt att hen inte vill vara med. Lärarna uppger vidare att de lär eleverna att visa respekt och säger till eleverna om de stör i matsalen. Man kan tycka vad man vill om det som sker i matsalen men man ska visa respekt och låta den som utför det konfessionella inslaget göra klart berättar lärarna. På fråga om eleverna har informerats om att det är frivilligt att vara med vid skolans konfessionella inslag uppger en lärare att hen inte tar upp med eleverna att det är frivilligt att vara med. Får hen ingen information om att eleven inte ska vara med på ett konfessionellt inslag så förväntar sig läraren att eleverna ska vara med berättar läraren och får medhåll från de andra lärarna.

I intervju med elever framkommer att samtliga elever inte uppfattar havdalsamlingen, shabbatsamlingen och benchen som frivilliga. Eleverna uppger samstämmigt att alla elever måste vara med i matsalen under dessa aktiviteter och sitta på sin plats i samband med de konfessionella inslag som förekommer. Eleverna måste inte vara med och delta aktivt och exempelvis sjunga utan de kan välja att sitta tyst vid bordet men de får inte lämna matsalen berättar eleverna. På fråga om någon på skolan har pratat med eleverna om frivilligheten att delta i konfessionella inslag svarar nästan samtliga elever att ingen personal på skolan har berättat för eleverna att det är frivilligt att vara med i samband med de konfessionella inslagen. Flera elever uppger att lärare har sagt att eleverna måste sitta med vid bordet under samlingarna men att de inte behöver vara med och delta. Flera elever berättar också att de inte vill vara med i samband med de konfessionella inslagen men att de måste vara med.

Under Skolinspektionens observationer av shabbatsamling i samband med besöket förekom konfessionella inslag i form av sång och välsignelse. Eleverna var närvarande under hela samlingen, men alla elever deltog inte aktivt i de konfessionella inslagen. Inför shabbatsamlingen lämnades inte någon information om att det var frivilligt att delta.

Rättslig reglering

Av 1 kap. 3 § skollagen framgår att med konfessionell inriktning avses inriktning på verksamhet som innebär att det där förekommer konfessionella inslag. Med konfessionella inslag avses bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag.

Av förarbetena till ovan nämnda bestämmelser i skollagen (prop. 2021/22:157, s. 109) framgår att formuleringen ”bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion” avser religionsutövande som ligger nära religionsfrihetens kärna enligt regeringsformen. Inslag som omfattas är till exempel trosbekännelse, bön och predikan. Betydelsefullt kan också vara i vilket sammanhang en handling sker. Även sjungande av religiösa sånger eller recitation av religiösa texter kan innebära bekännande eller förkunnande beroende på ordalydelsen och omständigheterna när detta utförs.

Av 1 kap. 7 a § skollagen framgår att om huvudmannen för en fristående skola, en fristående förskola eller ett fristående fritidshem har fått godkännande att bedriva utbildningen med konfessionell inriktning, får andra aktiviteter i utbildningen än undervisningen ha en sådan inriktning, med vissa angivna begränsningar.

Av 1 kap. 7 b § skollagen framgår att deltagandet i konfessionella inslag alltid ska vara frivilligt. Huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och barn eller elever är införstådda med detta. Vidare framgår att ett konfessionellt inslag ska avgränsas från andra aktiviteter i utbildningen. Om det i undantagsfall inte är möjligt att avgränsa ett konfessionellt inslag från en annan aktivitet i utbildningen utan att syftet med aktiviteten går förlorat, får det konfessionella inslaget ingå i aktiviteten. Om ett barn eller en elev inte vill delta i en aktivitet där ett konfessionellt inslag ingår ska barnet eller eleven erbjudas att ta del i en likvärdig aktivitet som inte innehåller sådana inslag.

Av förarbetena till bestämmelsen ovan framgår (prop. 2021/22:157, s. 49 och 115) att vid tillämpning av denna bestämmelse ska även 10 § beaktas. Enligt den bestämmelsen ska barnets inställning så långt det är möjligt klarläggas. Barnet ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne, bland annat när det gäller deltagande i utbildning med konfessionella inslag och barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. När det gäller barns rätt att komma till tals har FN:s barnrättskommitté uttalat att det är viktigt att barnets autonomi i förhållande till vårdnadshavare respekteras och att också relativt unga barn ska ha rätt till befrielse från konfessionella inslag i skolan utan att vårdnadshavares samtycke ska krävas.

Av förarbetena (prop. 2021/22:157, s. 49–51 och 114–115) framgår vidare att huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och elever är införstådda med att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt. Detta kan ske på olika sätt, genom skriftlig information till vårdnadshavare och elever i förväg eller genom muntlig information. Denna bestämmelse går längre än bestämmelsen om skriftlig information och innebär bland annat att elever som inte får skriftlig information ska få muntlig information. Det kan också innebära att muntliga förtydliganden behöver göras inför enskilda konfessionella moment, så att det inte i den praktiska situationen framstår som att det inte finns någon valfrihet. Av förarbetena framgår vidare att för att kravet på frivillighet ska kunna uppfyllas bör barnet eller eleven alltid ha rätt att utebli från det konfessionella inslaget. Det framgår också att det frivilliga deltagandet underlättas om huvudmannen avgränsar det konfessionella inslaget, schemamässigt eller i tid. Ett exempel på avgränsning är att en bön inte ska ingå som ett moment i en morgonsamling där information om dagens aktiviteter ska lämnas. Huvudmannen kan i stället skilja mellan en morgonstund med ett konfessionellt inslag, till exempel bön, som det är frivilligt att delta i, och en därefter följande morgonsamling utan konfessionella inslag som syftar till att lämna information om dagens verksamhet. Om en elev inte vill delta i en aktivitet där ett konfessionellt inslag ingår ska barnet eller eleven erbjudas att ta del i en likvärdig aktivitet som inte innehåller konfessionella inslag. Det är viktigt att frivilligheten blir reell och att huvudmannen säkerställer att de elever som väljer att avstå från ett konfessionellt inslag inte exkluderas från gemenskapen eller på andra sätt drabbas av negativa konsekvenser.

Av 1 kap. 10 § skollagen framgår att barnets bästa vara utgångspunkt i all utbildning som rör barn. Med barn avses varje människa under 18 år. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

I förarbetena till skollagen (2009/10:165, s. 638) framkommer att barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. För att barnet ska kunna utöva sin rätt att komma till tals måste han eller hon få information om vad frågan gäller på ett sätt som är begripligt för barnet. Situationer där barnets rätt att komma till tals särskilt bör beaktas är bland andra utarbetandet av individuella utvecklingsplaner, tillsynsbesök och deltagande i utbildning med konfessionella inslag.

Av 1 kap. 7 c § skollagen framgår att vid fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning får konfessionella inslag endast förekomma vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat om. Sådan information ska lämnas till barnets vårdnadshavare, och i mellanstadiet och i högstadiet, även till eleven.

Av 1 kap. 7 d § skollagen framgår att information enligt 7 c § ska innehålla uppgifter om

1. vilka konfessionella inslag som kan förekomma och när de kan förekomma,
2. vilken likvärdig aktivitet utan konfessionella inslag som erbjuds som ett alternativ till en aktivitet där sådana inslag ingår enligt 7 b § tredje stycket, och
3. en påminnelse om att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt enligt 7 b § andra stycket.

Av förarbetena till bestämmelserna ovan (prop. 2021/22:157 s. 50–51 och 116–117) framgår att det är viktigt att den skriftliga informationen är tydlig. Informationen ska innehålla vilka konfessionella inslag som kan förekomma och när de kan förekomma. Informationen kan exempelvis handla om att det regelbundet förekommer inslag i form av andakt, predikan, trosbekännelse, bönestunder eller böner under en morgonstund före morgonsamlingen eller inför måltider.

Skolinspektionens bedömning

Konfessionella inslag och skriftlig information om sådana

Av Skolinspektionens utredning framgår att det på skolan förekommer konfessionella inslag i form av t.ex. välsignelse, sånger eller texter under shabbatsamling, havdaldasamling, välsignelse i samband med måltid (t.ex. benchen efter lunch) samt sånger eller texter kopplade till högtider. Utifrån inkommen dokumentation samt utifrån utsagorna från de intervjuade bedömer Skolinspektionen att nämnda inslag får anses utgöra konfessionella inslag och att dessa inslag är att betrakta som aktiviteter i utbildningen som inte är undervisning.

Det är tillåtet att ha konfessionella inslag i utbildningen vid en fristående skola som har fått godkännande att bedriva utbildning med konfessionell inriktning (vilket Montessoriskolan Alexandra har), men skolan har då en skyldighet att följa författningarnas krav gällande detta.

Av skollagen framgår att konfessionella inslag bara får förekomma vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat om; sådan information ska lämnas till barnets vårdnadshavare, och från och med mellanstadiet, även till eleven.

Tillsynen visar att varken vårdnadshavare eller eleverna i mellanstadiet har fått ta del av någon skriftlig information om skolans konfessionella inslag. I intervju med rektorn samt representanten från huvudmannen framkommer att skriftlig information om skolans konfessionella inslag kommer att skickas ut till vårdnadshavare först i samband med höstterminens start 2026.

Detta innebär att vårdnadshavare och eleverna i mellanstadiet inte har fått den skriftliga information som de ska ha enligt skollagen och som krävs för att konfessionella inslag ska få förekomma i utbildningen. Eftersom vårdnadshavare och elever i mellanstadiet vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn inte har fått skriftlig information om de konfessionella inslagen samt vid vilka tillfällen konfessionella inslag kan förekomma är de konfessionella inslag som faktiskt förekommer otillåtna. Skolan ska mot denna bakgrund upphöra med att ha konfessionella inslag till dess att föreskriven skriftlig information har lämnats till vårdnadshavare samt eleverna i mellanstadiet.

Frivillighet

Enligt skollagen ska deltagandet i konfessionella inslag alltid vara frivilligt och huvudmannen ska ha försäkrat sig om att vårdnadshavare och elever är införstådda med detta.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det i praktiken är obligatoriskt för eleverna att närvara vid shabbatsamlingen, havdalsamlingen och benchen (välsignelsen i samband med lunchen) och de konfessionella inslag som förekommer under dessa. Samtliga intervjuade elever, i alla årskurser, är av uppfattningen att de måste vara närvarande under shabbatsamlingen, havdalsamlingen och benchen och under de konfessionella inslag som förekommer under dessa. Att eleverna måste vara närvarande bekräftas vid intervju med rektorn, representanten från huvudmannen samt lärarna. Av samtliga genomförda intervjuer framkommer att eleverna inte aktivt behöver delta i de konfessionella inslagen men att eleverna ändå måste sitta kvar under tiden som de konfessionella inslagen pågår. Detta bekräftas även vid observation i samband med tillsynsbesöket. Eleverna erbjuds inte, såvitt framkommit, någon reell möjlighet att utebli eller att lämna matsalen/lokalen under de aktuella konfessionella inslagen. Av förarbetena framgår att elever alltid ska ha rätt att utebli från konfessionella inslag¹. Med nuvarande upplägg så ges eleverna inte någon sådan möjlighet. Det är inte tillräckligt, som skolan gjort, att erbjuda eleverna möjligheten att sitta tysta i lokalen medan det konfessionella inslaget pågår, utan huvudmannen måste se till att elever som inte vill delta i ett konfessionellt inslag ges reell möjlighet att helt utebli från det konfessionella inslaget. Det får inte i situationen framstå för eleven som att det inte finns någon valfrihet. Det är inte heller förenligt med författningarnas krav att enbart låta

¹ För det fall att ett konfessionellt inslag inte kan avgränsas från andra aktiviteter i utbildningen, ska eleven i stället få ta del av en likvärdig aktivitet utan konfessionella inslag. En sådan situation föreligger dock inte här.

vårdnadshavaren bestämma om eleven ska delta eller inte i de konfessionella inslagen, vilket, såvitt framkommit, i praktiken är fallet på skolan idag i samtliga årskurser. Av skollagen framgår att barnets inställning ska klarläggas så långt som möjligt och att barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Av förarbeten framgår att detta gäller exempelvis frågan om deltagande i utbildning med konfessionella inslag. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att kravet på att det ska vara frivilligt för elever att delta i konfessionella inslag inte kan anses uppfyllt på skolan.

Av Skolinspektionens utredning framgår vidare att eleverna på skolan inte är införstådda med att det är frivilligt att delta i konfessionella inslag. Som berörts ovan är samtliga intervjuade elever av uppfattningen att de måste vara närvarande under shabbatsamlingen, havdalsamlingen och benchen och under de konfessionella inslag som förekommer under dessa, och ingen av eleverna känner till kravet att det ska vara frivilligt att delta i konfessionella inslag. Kravet på att huvudmannen ska säkerställa att såväl vårdnadshavare som elever är införstådda med att deltagandet i konfessionella inslag är frivilligt är långtgående då huvudmannen ska *försäkra sig* om att vårdnadshavare och elever är medvetna om frivilligheten. Montessoriskolan Alexandra har dock, enligt Skolinspektionens utredning, endast antagit att eleverna är införstådda med att deltagande är frivilligt. Som tidigare konstaterats (se ovan) har varken vårdnadshavare eller eleverna på skolan fått någon skriftlig information om att deltagandet i konfessionella inslag är frivilligt och, såvitt framkommit, har inte heller någon muntlig information, riktad mot och anpassad till eleverna, om att det är frivilligt att delta i de konfessionella inslagen, lämnats. Av Skolinspektionens utredning framgår även att huvudmannen inte har säkerställt att rektorn har fullföljt sitt uppdrag, med att prata med eleverna om frivilligheten att delta i skolans konfessionella inslag, utan enbart förlitat sig på återrapportering från rektorn om att så har skett.

Mot denna bakgrund, och med hänsyn till vad som i övrigt framkommit i ärendet, bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte kan anses ha gjort tillräckligt för att försäkra sig om att eleverna på skolan är införstådda med att deltagandet i ovannämnda konfessionella inslag på skolan är frivilligt. För att uppfylla sitt ansvar i detta avseende kan till exempel muntliga förtydliganden behöva göras inför enskilda konfessionella moment, så att det inte i den praktiska situationen framstår som att det inte finns någon valfrihet. Detta förutsätter även att elever ges information om de konfessionella inslagen, och om att det är frivilligt att delta i dessa, på ett sätt som är anpassat till och begripligt för eleverna.

Undervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolans val

Skolan anordnar undervisning i judiska studier och hebreiska. Rektorn uppger att såväl judiska studier som hebreiska är undervisning inom ramen för skolans val och skolans profil samt att undervisningen ingår i den judiska profilen och i den utökade tiden som skolan har lagt till utöver timplanen. Vad gäller hebreiskan uppger rektorn att skolan inte följer någon kursplan. Kursplanen i engelska skulle kunna vara aktuell, säger rektorn, men det finns ingen koppling mellan denna och undervisningen i hebreiska. Rektorn berättar också att den undervisande läraren har ett dokument som visar vad eleverna ska lära sig när de har hebreiska. Skolinspektionen har begärt in och tagit del av dokumentet som rektorn refererar till vilket benämns "Årsplanering JS HEB 2025–2026" vari framgår vad eleverna ska lära sig i respektive årskurs.

Undervisande lärare i hebreiska uppger i intervju att den kursplan som ligger närmast är den i engelska och att de yngre eleverna får lära sig bokstäver, ord och uttal. De äldre eleverna läser texter och vissa elever talar flytande hebreiska.

Undervisande lärare i judiska studier uppger i intervju att denne har gjort en egen kursplan samt en årsplanering där det framgår vad som ska tas upp i undervisningen samt att judiska studier utgår ifrån och kopplar till kursplanen i ämnet religionskunskap. Bland annat pratar de om judiska högtider och skapelsen av världen och de pratar om det judiska perspektivet som en slags judisk komplettering. Läraren uppger vidare att hen inte betygssätter eleverna i judiska studier utan att judiska studier ingår i betyget i religionskunskap. Rektorn och representanten från huvudmannen uppger att judiska studier är kopplat till det samhällsorienterade ämnet religion samt att undervisande lärare använder sig av kursplanen för ämnet religionskunskap.

Av inkommen dokumentation och av samtliga intervjuer framkommer att samtliga elever i förskoleklass upp till årskurs 5 läser såväl hebreiska som judiska studier som en del av skolans val. Eleverna i årskurs 6 läser dock endast judiska studier och inte hebreiska.

Av Skolverkets lista på lokala tillval framgår inte att Montessoriskolan Alexandra har fått godkännande att bedriva lokalt tillval.

Språkval

Av intervjuer med elever i årskurs 6 framgår att de inte har fått välja språk inom ramen för språkvalet i moderna språk. Eleverna berättar att alla

elever som undervisas i moderna språk undervisas i spanska vilket även bekräftas av rektorn. Rektorn uppger att eleverna endast får välja spanska som modernt språk och att anledningen till detta är att skolan köper tjänsten från en annan skola, att det är svårt att få ihop tider och att det är otroligt kostsamt.

Rättslig reglering

Skolans val

Av 9 kap. 2 § skollagen framgår att förskoleklassen ska stimulera elevers utveckling och lärande och förbereda dem för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov. Förskoleklassen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap.

Av 10 kap. 4 § skollagen framgår vilka ämnen undervisningen ska innehålla.

Av 8 kap. 1 § skolförordningen framgår bland annat att för förskoleklassen gäller en läroplan enligt 1 kap. 11 § första stycket skollagen.

Av 9 kap. 9 § skolförordningen² framgår att det i timplanen anges ett antal timmar som får användas för skolans val. Utrymmet för skolans val ska användas för undervisning i ett eller flera ämnen. Inom skolans val får ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i (nybörjarspråk) erbjudas.

Av 9 kap. 10 § skolförordningen framgår att skolans val också får omfatta undervisning i ett lokalt tillval, om Statens skolverk har godkänt en plan för undervisningen. I skolförordningen uppställs krav på planen för sådan undervisning för att Skolverket, efter ansökan, ska godkänna planen.

Av 9 kap. 11 § skolförordningen framgår det att undervisningen i ett ämne inom skolans val ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med kursplanen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.

Språkval

Av 10 kap. 4 § skollagen framgår att det som ämne bland annat ska finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval.

Av 9 kap. 5 § andra stycket skolförordningen framgår att huvudmannen som språkval ska erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska.

² Denna bestämmelse, liksom 9 kap. 10 och 11 §§, gäller för grundskolan. Motsvarande bestämmelser finns inte för förskoleklassen.

Skolinspektionens bedömning

Skolans val

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans anordnande av skolans val i såväl judiska studier som hebreiska.

Vad gäller judiska studier har Montessoriskolan Alexandra uppgett att man organiserar undervisningen inom ramen för skolans val med utgångspunkt i kursplaner i samhällsorienterade ämnen. Skolinspektionen bedömer därför att skolan i låg- och mellanstadiet anordnar judiska studier i enlighet med författningarnas krav. Skolan har dock även judiska studier som en del av skolans val i förskoleklass. Detta är en brist då det saknas stöd i författningarna för att anordna skolans val i förskoleklass.

Skolinspektionen bedömer vidare att skolans studier i hebreiska inte anordnas i enlighet med författningarnas krav. Utredningen visar att skolan även undervisar i hebreiska i förskoleklass, som en del av skolans val, vilket som ovan nämnts, inte är tillåtet. En skola får dock anordna språkundervisning som en del av skolans val för övriga stadier, antingen som nybörjarspråk eller språkval. Om en skola väljer att anordna språkundervisning utifrån dessa regelverk måste undervisningen emellertid följa författningarnas krav och utgå från befintliga kursplaner.

Såväl undervisande lärare som rektorn uppger att skolan inte utgår från någon kursplan vad gäller undervisningen i hebreiska. Enligt författningarna ska en skola, om man anordnar språk som skolans val, oavsett som språkval eller nybörjarspråk utgå från kursplanen i moderna språk. En sådan kursplan finns dock på grundskolenivå endast för mellan- och högstadiet. Man kan därför inte, som skolan gör, anordna språkstudier som en del av skolans val i lågstadiet eller förskoleklass.

Då huvudmannen inte heller har ansökt om godkännande om lokalt tillval kan undervisningen i hebreiska inte heller utgöra tid inom ramen för lokalt tillval.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att det finns brister i Montessoriskolan Alexandras upplägg av skolans val. Dels att skolan anordnar skolans val i förskoleklass, dels att skolan anordnar språkstudier inom ramen för skolans val utan tillämpliga kursplaner.

Språkval

Skolinspektionen bedömer vidare att huvudmannen inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att erbjuda eleverna undervisning i moderna språk. Av utredningen framgår att eleverna endast erbjuds att läsa språket spanska inom ramen för språkvalet. Inom ramen för språkvalet är en huvudman skyldig att erbjuda minst två av de moderna språken franska, spanska och tyska. Att eleverna på Montessoriskolan Alexandra inte

erbjuds minst två av språken som huvudmannen är skyldig att erbjuda är således en brist.

Beslutsfattare i ärendet har varit Linda Lundberg.

Föredragande i ärendet har varit utredaren Elin Bender Lundgren. I ärendets slutliga handläggning har även regionjuristen Johan Kylenfelt medverkat.